

„Istarska Rijec“

Istarski svatog četvrtka sveće. Svako drugo četvrtka donasa...

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za polku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokriva“ — Narodna poslovice.

Oglašaji stoje 4 kila

Za svaki centimetar rubina u...

SKUPOĆA

Mi smo se u ovom našem listu već više puta bavili ovim teškim pitanjem...

Sadašnja vlada u Italiji ne pušta to pitanje se vida, i to je posve u redu...

Drugi uzrok: Te su se cijene kasnije digle, jer su preprodavači, manji trgovci...

Treći uzrok: Cijene su i opet po nekoliko poskočile, jer su ih digli u isto vrijeme oni...

Kako se vidi glavni je uzrok skupeći pretjerani dobitak.

Poskupijevanju živinskih namirnica, prema izvaji ministra, u Italiji nisu krivi ni seljaci ni stočari...

U Italiji — kazao je ministar — inače vrlo malo trgovaca, kao što bijahu oni u prošlosti...

Posao je vrlo težak, ali uz malo dobre volje moći će se svladati, to lakše, što će u tome pitanju vlada naći na sveopću potporu i pomoć.

redovito ne događja, ali se zato događja obratno, to će reći: kada trgovac na veliko udari...

Tako je ministar s brojkama u ruci dokazao, da su trgovci na veliko, počevši od jula mjeseca ove godine...

To je zlo, i tome treba doskočiti. Razumije se — rekao je nadalje ministar — da se svi uzroci skupeći ne mogu ukloniti najednom...

U Rimu se već na tome radi i ina opravdane nade, da će to vrlo pobjedno nastojanje donijeti uspjeha.

Kad dodje dan, da bude mogao na primjer postolar dobivati kruh, brašno, meso i mlijeko za nižu cijenu...

Franc Jožef je u stvarima disciplinirano bio vrlo strogo i to nesamo prema drugim već i prema svojim i najbližima.

Prošla je i sveta Katarina. Mnoga su stajla na novo procvatila, negdje čak i loza i podje li ovako naprijed...

DOPISI

IZ RIJEKE.

Stefanija Lončaj - Ludvik Viktor i dvije zelene dame - Sveta Katarina - Dvije skunjadice, koje se ljube - Pokvarena svinjčina.

Čitao sam u novinama, da se od nekoliko vremena nalazi u Lovranu grofica Lončaj. Propitao sam se bolje i rekli su mi...

I ona je vidjela svakakvih dana: u mladosti malo ljepih, a više ružnih. S prvim mužem, carevićem Rudolфом, nije imala sreće...

Dobra joj nije bila ni pokojna carica Elizabeta. Svekrve su katkada malo i čudne. Ako im sin ide po zlu, kriva je nevesta...

Bilo ovako ili onako, Stefanija se nije sa svojom svekrvom slagala ama ni najmanje. Kadgod bi izmedju njih dvije došlo i do oštrih i tada ih — kako se već onda govorilo — Stefanija morala za kaznu u Opatiju.

Franc Jožef je u stvarima disciplinirano bio vrlo strogo i to nesamo prema drugim već i prema svojim i najbližima. Tako je njegov brat Ludvik Viktor morao za neke svoje nelljube grijehe često u Opatiju za kaznu...

Kad se pak on nadvojvotkinja Stefanija udala za madiarskog grofa Lončaja, ostobodila se je Franc Jožefa i njegovu vlasti...

Prošla je i sveta Katarina. Mnoga su stajla na novo procvatila, negdje čak i loza i podje li ovako naprijed, mi ćemo tano negdje iza triju Kralja opet trgati grožđice...

Katarina skrsne van, Do Božića mesec dan.

Još koji dan i eno nam svetoga Mikule. Djeca čekaju darove. Ja im ne zavidim, ja još nisam na čistu, bili hoj bi bilo, da sam se rodio negdje puno ranije...

Dvije mlade žene bile su udate za dva brata Dujmici. Muževi su im umirli u augustu god. 1918. i kao udove obje su surjakinje ostale dobre, upravo nezadržive prijateljice.

Tako su one lijepo i mirno živjele u uspomenama na svoje mrtve. Zajedno su nekoliko puta na mjesec polazile na groblje i nosile cvijeće na grob svojih dragih.

njezina najbolja prijateljica umrla, bila je kao izvan sebe. Osjećala je, da bez svoje prijateljice ne bi mogla više da živi...

Ovaj događaj, kako je i razumljivo, pobudio je na Rijeci veliko saučestje. I mene se je ono ubojstvo duboko kosnulo, premda sam s druge strane osjetio i neki blagi osjećaj na pomisao...

IZ TRSTENIKA.

Nov učitelj - Preporuka.

Imamo i novoga učitelja. Hvala Bogu! Jedva smo čekali. Od srca pozdravljamo našega mladoga učitelja g. R. Jeletića.

Kod te prilike preporučamo g. ravnatelju u Buzetu, da ne nasjeda svakim klevećama Brankovica, Črnućevih i Toneta Munca...

IZ BRESTA.

Naša tri seljaka natučena u Matuljima.

Dne 11. novembra. išli su naši seljaci, braća Josip i Ivan Frančić te Anton Spasić sa vozom i volovima na Rijeku, da si zasluže koju liuru za kruh...

IZ SOVINJARA.

Pređ 30 godina.

Još nam i danas živo lebdi pred očima milo lice mladog učitelja, kad smo prvi put stupili pred njega. A tomu je već 30 godina. Svi smo se kumpili oko njega.

Iza tridesetogodišnjeg mukotpnog ali ustrajnog i plamenitog rada u školi i u narodu, riječju i djelom, on dobiva priznanje svomu radu.

Ovom prigodom ne možemo a da ne spomenemo, kako nam je duboko ostao u pameti jedan lijepi primjer. Grob pokojnog župnika Jelena bio je sasna zapušten. Kraljić ga je za dušni dan lijepo ukrašio...

Franina i Jurina

Fr.: Ma si mi nekako luštar, Jurina.
Jur.: Neka sam.

Fr.: I nekako dobre volje si mi, kako
već nisam puno vremena videl.

Jur.: Ovakov sam ja vavek, kada pa
dem od praveh našeh ljudi.

Fr.: Ako se sme znat, ki su ti pri
ljudi, puli keh si bil?

Jur.: To su ti oni naši kremenjaki
Pičanščine.

Fr.: A kako si to mej njih zapal?

Jur.: Imel sam dole va Kršane uke
posla, pak sam malo celi on kr
optepl: gore i dole. I tako sam jel
večer prikampanal va jednu ku
kade sam bil primljen kako ka
princip.

Fr.: Pak — kako j' bilo?

Jur.: Lepo da ne more lepje. Moral
ostat na večere, a pokle pul ognis
na večernjem razgovore.

Fr.: Je bilo sveta dosti, a?

Jur.: Kako vlasi na glave.

Fr.: A ča ste govorili?

Jur.: Trebalo je puno vremena, dok
smo se pogodili. Oni su na silu ot
da im ja povedam, kako smo on
dvaj putovali po svete, a ja sam p
otel, da oni mane malo povedu, ka
njim se ča godi i kako živu.

Fr.: Pak kako ste se našinili?

Jur.: Nekako smo se složili, da ču
njim do pol noći povedat, kako
nam ono bilo, kad smo po svete bi
dili, a od pol noći, da te pak o
mane povedat svoje tugi i nevolji
tako sam ja prvi poel. Ni mi bi
teško, zač su oni već znali sve, ka
samo bili, s kim smo bili i kako sm
pasali. I tako oni su najviše pit
a ja sam njim pak samo odgovar
Fr.: A ča su ti to pitali?

Jur.: Sto stvari. Najzada mi je jedn
rekal, neka mu povem, ča sam o
svete videl najlepšega i najveće
jega. Ja sam njim rekal, da sam o
celem onem svete videl samo o
stvari, ke su mi se činile najlepse
najvećneje.

Fr.: Ke su te tri stvari? Ja sam ih ma
manj pozabil.

Jur.: To je poštenje, delo i koraj. I ka
samo mi našli te tri stvari skupa p
vezane, tu smo, se spamećuješ?
šli i sreću i zadovoljstvo. Pošten
samo on čovek, ki ne krade i ne ub
ja, nego on, ki žive posemnega i
zapovedi Božjoj. A ni delo ni vave
pravo, ako ni va njem i pameti, za
i nepametno i nerazumno delo o
pravo delo. Pravo delo trebe da
pošteno, dunke onakovo kakovo
Bog. A ki će danas pošteno živo
pošteno delat, trebe da ima i velje

IZ BERSEČA

Naš učitelj Niko Pajalić.

Došao je k nama negdje oko god. 1881.,
dakle prije četrdeset i pet godina. Došao
je kao mladić, jedva srvisši nauke, i
otada nas nije nikada ostavio. Bio je uo-
zoran učitelj. To su mu priznale i najviše
školske vlasti, a još više narod, kome je
on cijelo ovo vrijeme, punih četrdeset i pet
godina, bio i u dobru i u zlu prijatelj i sa-
vjetač.

Kad je gotovo prije pola vijeka počeo
da nas uči dobru i korisnomu, imao je
među svojim malima i materih učenika,
momaka od dvadeset i više godina. To su
danas već sami bijeli stari, a on, njihov
digni učitelj, još je među njima čil i
zdrav. Ne znam, koliko ima živih Berse-
čana, što nisu prošli čispod njegove dobre,
učiteljske, očinske ruke. Svi mu dugu-
jemo ponešto, svi, koliko nas ima, pa i oni
rijetki, koji su možda već koješta i zabo-
ravili — i oni duguju Pajaliću ponešto.

Naš se Pajalić nije zadovoljavao time,
da svojim učenicima daje samo ono, što
su naredjivali školske zakoni i propisi. On
je njima davao i preko toga mnogo. Ulije-
vao je on u njihova srca i ono najljepše,
ono svima nama tako drago i uzvišeno,
čime se mi Bersečani svi ponosimo, i čime
će se ponositi i naša djeca. On je bio naš
pravi narodni učitelj. Nije on bio čovjek
buke i halabuke, već je on bio čovjek
mirna, tiha i uspješna rada. Škola mu je
bila nada sve. Imao je i razredu do sto
i pedeset djece i sva su lijepo napredovala.
Htio je, da da djeca budu zaposlena i na po-
lju, kod ovaca, pa im je davao knjige za
čitanje ili modele iz raznog gospodarskog
orudja, da po njima izrađuju plugove,
brane itd. Imao je on i tim učeničkim ra-
dnjama čitave prelijepe zbirke.

Da se narod u svojim dnevnim potre-
bama lakše snađe, mnoge je svoje slobod-
ne ure posvetio posujnici i zajedno sa
svojim šestim drugovima on je taj ko-
risni zavod podigao da zamjerne visine.
Bio je duž mjesne čitaonice i svega na-
rodnoga rada i nastojanja u mjestu i oko-
lici.

Prijateljivao je s našim slavim Euge-
nom Kumčićem, Jenijom Sisolskim, rođem-
nim Bersečaninom, pa se je ujedno s nje-
me opajao ljepotama romantične bersečke
okolice, ljepotama, što ih je naš nezabo-
ravni pisac iznio osobito u svojim «Za-
čudjenim svatovima», «Jelkinom bosiljku»
i u «Preko mora». No najprisrtniji drug
bio mu je naš neprežaljivi Mondo, naš
blagopokojni župnik Rajmund Jelušić. Oni
su bili zajedno tako tijesno srasli, u radu
u školi i među narodom tako se popunja-
vali, da je Pajaliću, pošto je iza smrti
svoga velikoga prijatelja ostao sâm, bilo
kao da mu se porušio oslon i nikada se
više nije mogao da snađe.

IZ MIHOVIĆI.

Izložba ručnik radova.

U nedjelju 28. ov. m. završilo se u lijepej
dvorani g. Andrije Kućica tečaj krojenja,
šivanja i vezanja gospojice Ruže Matejić
sa impozantnim i bogatom izložbom. Pred
tri mjeseca došla je ova vrlo priznata uče-
teljica u naša sela, gdje je u nakraće vri-
jetne otvorila tečaj za podučavanje kroja
i šivanja, u koji se upisalo već prvih dana
preko 50 učenica. Treba naglasiti da se taj
tečaj otvorio u najnezgodnije vrijeme, u
doba kad su naše djevojke bile najviše za-

PODLISTAK

ERNEST RADETIĆ.

Dite ljubavi

(Pripovijest iz istarskog života u poreč-
kom dijalektu.)

(Nastavak.)

Potle večere zašla su gospoda na
šternu i sila u hlad. Spominjali su se
svega i svateša. Biškup, ča je čuda
bija u svitu i zna lipo pripovidati, vjaj
bi ubraća razgovor na pravice naroda
i pripovida je, kako je to poli drugih.
I svi su mu, pak i uni, ča s početka nisu
pensali kako i on, davali u sebi pravo.
Poke su tako sidili, zamolija je bi-
škup, neka mu se donese jedan mižo
vode.
Iz kužine se je vred doneso na pla-
nju jenu hocu i mižo. Donesla ga je
mala Nada Rupenova. Ona je u kužini
bila svojon pomajkon teton Helenon i
kad je čula, da biškup želi vode, vred
je rekla, da će mu ona ponesti, da ga
napro pogleda.
«Lipo mu se pokloni prvo nego mu
daš», su je nuputili, a ona je tako i
učinila, kad je došla h njemu.

poslene i na polju i u Opatiji, gdje je tra-
jala još puna sezona.
Počrtovanjem nekih domaćih gospo-
djica, u prvom redjue gospođice Anke Kin-
kela, tečaj se naglo otvorio, a rad već sa-
mih prvih dana bio je dovoljna reklama,
da je zanimanje postalo općenito. Kao do-
kaz savjesnosti i marljivosti naših djeko-
jaka neka služi činjenica, da je na večer-
njem dvosatnom tečaju od 6 do 8 sati bila
velika većina onih učenica, koje su se na
povratku iz Opatije zaustavile na Mihoti-
ćima, da — premda glažne i umorne
prisustvuju korisnoj poduci. Učiteljica je
uživala potpuno priznanje i zahvaljujući
učenica i njihovih roditelja, te je na (njihovu)
molbu velikog broja novih učenica produ-
žila tečaj na tri mjesce, premda je u po-
četku zamišljala da ostane tek dva mjes-
eca, koliko traju njezini obični tečaji. Na-
ravski da je time narastao broj učenica
na preko sedamdesetoricu.

Kakav je bio uspjeh ovog lijepog pod-
hvata gospođice Matejić, najbolje se
opazio u nedjelju, gdje je izložba upravo
iznenadila i brojem izloženih predmeta i
otmenim ukusom pojedinih izrađaka. Tu
se moglo opaziti najraznolikijih ženskih,
dječijih i muških oprava, počevši od Rublja
do haljetaka i kaputa, a da i ne spominje-
mo bezbroj jastučica, stolnjaka i drugih
čipki za kuhinjski i sobni namještaj. Sve
to gotovo umjetnički izvezeno i ukrašeno,
da je na posjetioca načinilo najugodniji
dojam.

Držimo da je svega bilo izloženo preko
tri stotina komada, iako je mnogo toga
ostalo neizloženo. Učenice su bile djevojke
iz svih okolnih sela, posebno iz Rukavec,
Matulja, Frančići i Mihotići, te je prostra-
na dvorana bila đupkom puna cijelo po-
slije podne, gdje se izmjenilo nekoliko
stotina posjetilaca. Od tih je posjetilaca
bilo mnogo starijih ljudi, nesamo žna-
nego i muškaraca, koji su se svi divili
ukusu i ljepoti izrađenih stvari. Svakako
je ovoluta posjeta najbolji izraz priznanja
gospođici Ruži Matejić, a našim djevoj-
kama zadovoljština za trud i poštivno-
sti.
I gospođici i učenicama najiskrenije
čestitamo! Primjer naših djevojkaca, neka
bude svjetli uzor ostalim istarskim djevoj-
kama, jer je najljepša vrlina žene da nauči
ono, što joj je u životu toliko potrebno.
Dobar ukus, ljubav do ljepote, čistoće i
užrednosti to su u žene one osobine, koje
služe kao temelj skladnog i uzornog brač-
nog života.

IZ LASTOVA.

Još nešto o Smerčehinču. — Naše Sume.

U ovoj važnoj osobi za nas Lastovljane
javili smo svjevremeno, kakav je bio u
Blatu za vrijeme rata, kako je ratne po-
pore dijelio, taksirao poreze, kako pri-
suzo na jugoslavensku zastavu te kako
je iza evakuacije Korčule došao iz Blata
u Lastovo, da nas gnjavi. Kad govrimo o
Smerčehinču sjećamo se dra. Doimica, koji
je ostao na Visu, optirao talijansko držav-
ljanstvo i svi ga stanovnici Visa štiju i
ljube. A Smerčehinč ko bivši austrijski
porezni činovnik ostavlja svoja polja i
kuću i dolazi nama.
Ali eto nakon tolikog nećkanje ipak ga
premjestije u Veneciju, da tamo probavi
lastovske brancine, prepelice, škripine i ja-
stoge, a i u ono vrijeme, kad nije bio do-
zvoljen lov. I sve je to bilo prilično gratis.
I sada nakon davnog njegovog odlaska
doznali smo za nekoje njegove vrline.
Kazu da je u Tonte, u Sibe više mjeseca
besplatno stanovao. Svi ti njegovi prijate-
lji danas za njim žalosnim telale zabora-
vivi njegove ustuge. No nema mu prave
ni zamjere. Naš je otok daleko od svijeta
pa kao stvoren za pustolovine. I danas
višu za Smerčehinčem ne samo njegovi
bivši prijatelji nego i oni kod kojih nije
ni čaše vode popio. Kako i neki radi njegov
razrastavanja poreza: onome velika
kuća — mali porez, drugome mala ladja —
a porez za luksuzu. To isto i sa drugim
prihodima. Sada se u Zadru ne mogu

opravdavati, jer su znali i imali prilike
da doznadu za njegovo postupanje.
Sa mišnom za utjelo upravlja Molinam. To
je naš «Oletificio comunale». On je za vri-
eme rata mnogo pretrpio premda je bio
pravedan. Optužili ga bili radi aprovizacije
i potpora tamo negdje kod Zadra pa ga
bahu u tamnice, ali — kako rekoso —
nevina. Mi mislimo, da u Zadru imade do-
sta ljudi, a i u Lastovu, koji znadu, da se
u augustu mjesecu ne smije izvažati, a još
manje sjeći drvo česvinov. I u tom po-
gledu za napredak lastovskih Suma na
otoku Sušca (Cazza) neka si uzme zaslugu,
kome i ide.

Treba imati božju ili nadčovječnu moć
da čovjek ne okalja svoj obraz, karakter
i ponos. A poštenje neka je nada sve!

IZ BUENOS-AIRESA.

Bižda naših Iseljnika.

U Argentini ima nas nekoliko stotina
iseljnika, koji smo nedavno stigli u ove
tvule krajeve. Većina nas je iz Istre, a
nešto malta iz Dalmacije, nu oni su veći-
nom značije: stolari, kovači i trgovci, a
naši su Istrani obični težaci ili najviše zi-
dari.

Oni iseljcniki, koji su se ovamo doselili
još prije svjetskog rata, kako nam pričao,
bio je ovdasnji svijet još zaostao, pa su
iseljcnici našli odmah posao i unosne za-
rade te su nekoji stekli veliki imetak i
ugledni socijalni položaj. Ali priliv dose-
ljenjaka rastao je sve više, a time i brže
obavljane posla i manje zarade. I k ovim
našim iseljcnicima dolazili smo i mi kao
njihovi znanci i rođjaci iz domovine sa
željom da budemo zaposleni u radnjama
kod naših zemljaka. No iza rata svijet se
okrenuo pa mjesto zarade mi ovdje traži-
mo samo posla da ne crknemo od gladi.
A selji su se poslije rata ovamo radi ne-
urednih političkih i ekonomskih prilika
u Evropi, Zelja za bogatstvom i novim ži-
votom pojačala je evropsku emigraciju, a
ograničenjem iseljcnje u sjevernu Ame-
riku, veća je navala u južnu Ameriku.

Veliki dio odgovornosti za trpljenje naših
ljudi nose na duši razni agenti, koji
obilaze po istarskim selima navadajući
da je u južnoj Americi dosta rada i zarade.
I mi nismo pitali, kako da se selimo. Ne-
koji su za putni trošak prodali svoj imet-
ak, a danas se nalazimo svi u tuđini, ne-
zaposleni, bez jedne pare u žepu.

Razne komisije, koje obilaze ove kraje-
ve, da pogledaju; mogu li se talijanski
građani ovamo iseliti, sastavljaju izvje-
štaje, da je Argentina najglavnija država
latinske Amerike i da ima sigurnu buduć-
nost. Naši su se rodoljublji čudili ovom
ngem naglom iselenju. I sad smo ovdje.
Raštraknami po čitavoj Argentini kao i
u nekim mjestima u unutrašnjosti. U većim
skupinama živimo u Buenos-Aires,
Rio Negro i Mendoza. Dobar dio nas je
organiziran u «narodnoj obrani», gdje se
krijeplimo domovinskom ljubavlju. Zudi-
mo za svojim kućama i ako se vratimo u
mišl zavičaj, siromašni našu Istru, svoju
rođenu grudu, nikad ostaviti ne ćemo.
Osljećajući svu gorakost ovog života, gle-
dajući još veću biždu naših sumpelenika
kao sinak mile Istre, pravi gorak! Čj,
ovo vam poručujem: Ne selite se ovamo.
Ovdje nema posla ni zarade, ovdje ima
dosta siromaha, razderanih i razdrapanih.
Škapatvamo od gladi i jadi proklinjajući
Cas, kad smo se ukrcali na brod i otpu-
talo u južnu Ameriku. Sjetite se oviš je-
reči! Mi se sada kajemo, ali krasno smo se
sjetili da smo prevareni lijepim lažima od
beždžinliih ljudi, koji su nas u propast
stavili, a sami od toga izvukli materijalnu
korist.

Da ste mi zdravo! Pozdravite naš na-
rod! Vaš
Miloš Brajkovič.

LISNICA UREDNIŠTVA.

R. Stvar je samo mjesečne naravi pa
ogramna većina naših čitatelja ne bi je
razumila. Pišete lijepo, birate lijepo izraze
ali sadržaj krijete. Jurina ljudje podučava.
Pošaljite nam radje jasan dopis. Dakie
očekujemo!

«Fala ti mala!» je reka biškup i za-
pita je je: «a skolde si ti?»
«Iz Rupeni!»
«Na koji kraj je to?»
«A to je gori proti Tinjanu», je po-
kazala mala z rukon zgoru.
«A češ se i ti sutra hermati?» je pita
dalje biškup.
«Cu, ču i ja!»
«Znaš napro moliti?»
«Znan svet!»
«Ki te je vadija?»
«Ništo me je navadila mati. a uno
ča ni ona znala nas je navadija šjorsan-
tuja na duntrin».
«Napro, napro mala. Samo budi pra-
va!» je reka biškup i torna je je mižo,
da ga nosi nazad.
Pre Martinu je godilo, kad je čuja,
kako ga je mala Nada pofallila, da je
je je napro navadija moliti i zato je ubru-
nuja govor na nju.
«Lipa mala i bistra ča ne?»
«Jako lipa i pametna. Vidite ča ja
vajk gorin. Naši su ljudi jako bistrje
glave od naravi, i velika je škoda, da
nimaju naša dca prilike da se vade
škole. Ja šan jušto uvo lito da pet sto-
tin, da omogučin i dca naših kmeti, da
se vade».

«Da, prisvitli, ma jušto za utu malu
ne bin zna reči, da je naše dite?»
«Kako to?», se je zaštupija biškup.
«Ona ni od uvih krajji»
«Kako ni od uvih krajji, kad je iz Ru-
peni?»
«A ne da ni! Nju su još maaju u fašah
donesli u Rupene iz Trsta. Ne zna se
za mater je ni za oca!» I pre Martin je
počea pripovidati storiju od male Na-
de, kako su je u Trstu našli prid vratii
i dali je teti Jeleni Rupenovoj, da je
otrarni. Nikad se ni moglo doznati, di
su njeji stariji».
«Brižna sirotica mala», je reka bi-
škup.
«Benj je dosta brižna, kad ne zna za
materon», su rekli drugi i počeli je
žaliti.
«Ona je kako i ona naša sirotica
Istra. Ni ne zna ona za materon ni mati
za njon. Ma ufajmo se, da te se jedan-
bot spoznati. I ona mater i mati nju».
«Daj njin Bog», je reka biškupov še-
cretarijo Ivo Kleva — — —

Sutradan je bila berina. Ljudi puna
crkva, da nisu mogli ni u nju stati. ne.

go su stali sve okolo nje na placi
do kacij. Placa se je črnila od ljudi
kojih je bilo došlo od svih krajji, da
biškupa, ki da je naš čovek i da je
dika po našu. Svetivanština, Matulj-
ština i sva Tinjanština došla je u Ba-
dernu da ga vidi. Gražaština ni došla
ki sutradan je imo biškup pojti terat
pak su ljudi pričivali i klati.
Na po maše ubrunje se je biškupov
oltaru, pozdravija je ljude se: «Fala
Isus i Marija» i počea držati predi-
«O Bože, kako lipo je predika. Ni je
kara, ni vika i jadija se, kako je
uža šjorsantuja, nego je upućiva ljudje
kako pravi tak. A njegov govor je
tako lip, tako srdcačen i miđa, da su
ljuden počeli ciditi suze po licu. A
je do bri biškup počea goriti i za mi
žeriju, za siromaštinu, u kojoj brižni
kmeti žive, i samon mu se je počeo
tresti glas, a jena suza mu se je za-
svitila u oči — i finija je predika
besidami: «Pomoliti ćemo se za
brižni na-od, da mu se do bri Bog na-
mluje i da mu bolje življenje na uve-
k krajevstvo nebesko na drugon svitu.
I pridmolija je po našu, a cija naro-
perfina i uni na placi, za njin.

(Slijedi.)

kuraja, zato sam ja i stavil te tri stvari skupa, i mislim, da nima na svete niš lepjega nego je čovek, puli koga se sve ove tri stvari skupa naj- du. A takove ljudi ima pod sun- om, i svaki narod i svaka zemlja neka hvali Bogu, da ih ima koliko više.

Fr: Viš, tako se govori! A ča su te još pitali?
Jur: Puno stvari. I za onega čoveka z hladum i za onoga brižnoga elefanta.
Fr: Ča su te pitali za njega?
Jur: Pitali su me, da ča bim bil s njim jetal, da sam ga kakogod v Istru ži- vega pripeljal. Ja sam njim odgovor- il: Kad ne bi bilo posla ni va polje ni va luge, Frantina i ja hodili bimo s njim oko od mesta do mesta i ono ča bimo dobili, deliti bimo zajedno z siromahi. A kad bi bilo vreme, da se ore i kopa, elefant bi oral i krčil svakomu, kemu bi bila potreba. Zaš ni lepje stvari na ovom svete, nego kada nevoja pomaže nevoju -- va nevoje.

Fr: I to si dobro rekla. A je koliko ra- bila bukaletica?
Jur: To se zna da je, ma pametno, onako već po navade staroj.
Fr: A ča su ti pak oni povedali od pol- noći napred?
Jur: Niš! Kad sam ja svršil govorit, onpu smo svi skupa lipo zapivali, po našu starinuku. Zvukli smo vanka sve pisnice, ča smo ih pivali još pred ste let, i bili smo onako -- ni vesel- ni tužni. Onpu sa sam ljudem rekla, da smo već va advente, pak da bi do- bro, da kada i kada zapivaju i ku našu Božičnju. I koliko ja za rekla. već je neki počel oni naš "Poslan bi anjel Gabriel" -- i mi svi za njim. Neka govori ča će ki, Frantino, ma mi smo fanjski narod.
Fr: A ter smo, ne budi nam ča od urok!

IZ VRANJE.

Naša pošta i novina.

Danas hoćemo da vam javimo o našoj pošti, premda ona nema za druge nikakve važnosti, ali se tiče i naše novine, pa je moramo spomenuti. Pošta nam dolazi iz Lupoglave. Pred nekoliko godina bilo je u službi jedan iz Rane Brdi i pošta je do- zvala redovito svaki dan. Poslije je došao na njegovo mjesto Jože Feranda. On je nekoliko vremena vozi u redu, ali po- stije se je stao zabavljati na putu i mjesto o pošte došla bi pošta oko 2 ili 3 sata po- sine podno. No bolje je bilo onako nego li sada. Od 1. augusta ova godine dobiva- to pošta samo tri puta na tjedan i to u ponedjeljak, srijedu i subotu. Poštar dolazi u redu, ali naša novina i njezini prilogi se negdje zaustavljaju. "Mladi Istarski" od 4. novembra nismo dobili, a ni "Istarsku Riječ" br. 46 ni njezinog priloga. Nekoji pretplatnici, koji su dalje od pošte tuže se, da ne primaju u redu novine. Kad ne bi novinu zadržavali, mi bismo je morali primiti u subotu. A to mi i želimo. Ako novinu ne zaplijeni Prefekt, mora da dodje u ruke pretplatnika.

Novi zakon javne sigurnosti

Glava V.

POLICIJSKA KONFINACIJA.

Članak 184.

Kad su opasni za javnu bezbjednost mogu biti konfinirani uz obavezdu da tade:

- 1. opomenuti;
2. oni, koji su počinili ili su pokazali odličnu nakanu, da počine djela, s kojim hoće da silom popremete nacio- nalni, socijalni ili ekonomski poredak u državi, ili da oslabe sigurnost ili da priječe ili da smetaju djelatnost držav- nih vlasti na način, da bilo kako u vez- u unutarnjim ili vanjskim državnim položajem oštete nacionalne interese.

Članak 185.

Policijska konfincija traje jednu do pet godina i izdržava se u jednoj kolo- niji ili u jednoj općini Kraljevine, a utikako u onoj, u kojoj konfinirani obično živi.

Članak 186.

Provincijalna komisija, o kojoj go- vori članak 168*), određuje policijsku konfinciju i trajanje iste. Komisija može odrediti da oso- ba, predložena za konfinciju, bude odmah uapšena.

Članak 187.

Odredbe ove komisije dostavljaju se ministarstvu unutarnjih djela, da

odredi mjesto konfinacije i da konfini- ranog odvede na to mjesto.

Članak 188.

Proti odredbi konfincije dopusten je rekurz na jednu prizivnu komisiju, koja se nalazi kod ministarstva unu- tarnjih djela. Ona je sastavljena od državnog podsekretara u ministarstvu unutarnjih djela, koji tu komisiju i sazivlje i predsjed, od glavnog advoka- kata kod prizivnog sudišta u Rimu, od šefa policije, od jednog generala kraljevskih karabinjera i od jednog generala dobrovoljne milicije za nacio- nalnu sigurnost. Generali su (za to) određeni od svojih generalnih kom- anda.

Rekurz mora biti podnesen u roku od deset dana otkada je dotičnom saope- na odredba provincijalne komisije. Re- kurz ne ograđja izvršivost odredbe.

I odredbe prizivne komisije bit će dostavljene ministru, da ih izvrši.

Članak 189.

Kod konfinacije, bilo u jednoj opć- ini Kraljevine bilo u kolonijama, konfini- rani je dužan da se bavi sa stalinim radom, i to na način, kako mu to odje- duje oblast za javnu sigurnost, koja konfinirane nadzira.

Kad ta oblast nalaze konfiniranom, da se bavi stalinim radom, imat će ob- zira na lokalne potrebe i na javne radnje, koje se moraju izvršiti po odl- ukama kompetentnih vlasti.

Osim toga mora konfinirani da se pokori svim drugim propisima, koje mu oblast javne sigurnosti nalaze. Ovi će propisi biti napisani na jed- noj postojećini (carta di permanenza), što će se uručiti konfiniranom. O tome će se sastaviti protokol.

Članak 190.

Konfiniranom se među inim može naložiti:

- 1) da ne ostavi stana, što ga je iza- brao, a da predhodno ne obavijesti o tome nadziruću oblast;
2) da poslije određene ure u veče bude kod kuće ili da prije određene ure u jutro ne ostavi stana;
3) da ne drži ili nosi oružje svoje ili od drugih, s kojim može da ozlijedi;
4) da ne polazi bludišta, krčme i dru- ge javne lokale;
5) da ne polazi javne sastanke, pred- stave i javne zabave;
6) da se dobro vlada i da ne daje povoda da se o njemu sumnja;
7) da se prikaže nadzirućoj oblasti javne sigurnosti i to određenim dan- inama i na svak njezin zahtjev;
8) da ima uvijek sa sobom postojeći- nu i da je kod svakog zahtjeva pokaže činovnicima ili agentima javne sigur- nosti.

Članak 191.

Ako se konfinirani dobro vlada, mi- nistarstvo unutarnjih djela može da ga uvjetno oslobodi još prije nego što mu istekne rok, određen u konfincijskoj odredbi.

Članak 192.

Ako se uvjetno oslobodjeni konfini- ranci slabo vlada, može ministar unu- tarnjih djela da ga opet pošalje u kon- finciju do konca određenog roka. Pri- tome mu se vrijeme, koje je proboravo u uvjetnoj slobodi ili u zatvoru, ne uračunava u vrijeme konfincije.

Članak 193.

Konfiniranac ne smije da se odalji od kolonije ili od doznačene mu op- čine.

U slučaju, da se konfiniranac ogra- ješi o te propise, kaznit će se zatvo- rom od 3 mjeseca do jedne godine, a vrijeme što on odsjedi u zatvoru, ne ubraja se u vrijeme konfincije.

Političke vijesti

ITALIJA.

Iza saslušanja pretekata.

Načelnik vlada je dovršio zasluša- vanje 76 prefekata. Iz izvještaja svih prefekata je on. Mussolini konstatir- ao, da se posvuda sa velikim suglas- jem i zanimanjem svi slojevi naroda upisuju u fašističke sindikate.

ju posvuda pokorno i dobrom voljom s prefektima, kao što je to dužnost dobrih državljana i pravih fašista. Imadoduse i iznimaka, ali te će biti u naj- kraće vrijeme iskorjenjene.

Predsjednik vlade je preporučio prefektima, neka energično poduzmu sve korake za pobijanje skupocde i sve druge korake, koji tištu siromašne slojeve, te neka propagiraju liktorski zajam i nek očiste svoje pokrajine od svih nepopravljivih protivnika fašizma i za državu opasnih elemenata.

Iz Napulja u New-York u 5 dana.

Nedavno je načelnik vlade on. Mus- solini izvadio jednom američkom kor- respondentu, da će u najkraćem vre- menju biti u talijanskim brodogradil- štima sagrađena dva velika parobro- da, koji će voziti brzinom od 80 km na sat. Uporabit će se jedan novi izum jednog talijanskog inženjera, koji će ostati tajnost talijanske mornarice. Ti će se parobrodi zvati "Dux" i "Rex". Stajati će svaki oko 200 milijuna lira. Ta je vijest prouzročila veliko zanim- anje među engleskim brogarskim kru- govima, a ujedno i bojazan pred tal- janskom pomorskom konkurencom.

Rimski guverner podao ostavku.

Badi nesuglasica administrativne naravi u rimskom magistratu je sena- tor Cremonesi podao ostavku dužnosti guvernera Rima. Osim tih nesuglasica on si je iz 4 godine ustrajnog rada zaželio malo odmora. Ostavku su po- dali i podguverneri i rektori. Načelnik vlade i unutarnji ministar on. Mussol- iniji je sve ostavke primio.

Marconi kod pape.

Slavni izumitelj bežičnog brzjovaja senator Marconi bio je primljen u čet- vrtak u posebnoj audijenciji od sv. oca-pape. Marconi je papi rastumačio svoje najnovije izume. Nekoje su no- vine javile, da je Marconi išao papi s nakanom, da mu papa dozvoli, da se oženi. Marconi je naime rastavljen od svoje žene i dok je ona živa, ne može se vjenčati. Izgleda da ova vijest nije istinita, jer ta stvar spada pod crkveni tribunal. Marconi je samo iskazao papi svoju odanost i -- kako rekosome -- ra- stumačio svoje nove izume.

"Stampa" opet izlazi.

Veliki demokratski list "Stampa" prešao je sada u nove ruke i počeo je ponovno izlaziti. Kupio ga je senator Agnelli za 40 milijuna lira. Politički dio će uređivati poslanik Andrea Tor- re. Svim protufašističkim suradnicima je služba otkazana.

Opomena ženskim fašima.

Generalni tajnik fašističke stranke pozvao je ženske fašje da prestanu sa priredivanjem lutrija, srećolova, ples- nih zabava i drugih veselih priredaba, jer da je sada vrijeme ozbiljnosti i po- žrtvovnosti. Nek ženski fašji posvećuju veću pažnju općim koristima, kao n. pr. propagandi za liktorski zajam.

JUGOSLAVIJA.

Kralj se vraću u Beograd.

U subotu se je kralj iznenada vratio iz Topole u Beograd. Za njegov dolazak nije znala ni vlada, pa ga nije niko ni dočekao.

Interpelacija proti Stjepanu Radiću.

U imenu samostalnih demokrata je po- slanik Vilder podnio interpelaciju radi- korupcije proti Stjepanu Radiću. Interpe- laciju su potpisali svi poslanici samost- alne stranke, davidovićevci, klerikalci, spalhovci, zemljoradnici i nekoji radikali. Okrivljuju ga, da je kao ministar prosvjete naručio iz svoje knjižare u Zagrebu knjige za 160.000 Dinara i da je davao potpore nekojnim društvima.

Ukaz o glasnim izborima.

U službenim je novinama objavljen ukaz, kojim se određuju izbiri članova u obrazne skupštine za 20. januara. Jugosla- vija je podijeljena u 3 oblasti i to: Hrvat- ska i Slavonija na 4, Bosna i Hercegovina na 6, Dalmacija na dva, Slovenija na 2, a Srbija, Ormožora, Banat i Bačka zajedno na 19 oblasti.

Zgrade oslobodjene od poreza.

Skupštinski odbor za poreksku reformu je riješio, da se oslobode od poreza seoski stanovni ke i zgrade izvan gradske crte, koje služe za stanovanje i druge zemlj- ovrničke svrhe. Porekska stopa nije utvr- đena, nego će se utvrditi svake godine na osnovu katastra i prema valutnim pri- likama. Porekska stopa na zgrade biti će utvrđena na idućoj sjednici odbora i iz- gleda da će iznašati 16% od čistog prihoda. Odučeno je da se nove zgrade u grad- ovima sa preko 30.000 stanovnika oslobode poreza na 20 godina, a u gradovima ispod 30.000 stanovnika za 15 godina. Zemljišta, 50.000 stanovnika za 10 godina. Zemljišta, koja su ineliorizacijom oslobodjaju se poreza za 15 godina, ako se na tim zemlji- štima prije me ineliorizacije nije plaćao ni- kakov porez, a ako se plaćao onda će se plaćati i dalje u roku za 15 godina isti- porez.

RUSIJA.

Sovjetski predstavnik umro.

U Londonu je umro sovjetski predstavn- ik Leonid Krasin. Iz kratkog bolovanja od mjesec dana umro je u 55 godini ži- vota, istrošen radom i naporom. Krasin je vrlo interesantna pojava među boljševic- kim komesarima. Rođen je u Sibirju iz vrlo ugledne građanske obitelji. Još u mladim danima je pristao socija- lističke stranke u Rusiji, a kad se ova rascijepala na boljševike i menjševike pristao je uz Lenjina kao njegov veliki prijatelj. U prvoj ruskoj revoluciji 1905. bio je vrlo aktivan, ali godine 1908. uda- ljio se je od političkog rada i kao inženjer -- tehnolog dao se je samo na nauku. Kao načelnik ruske filijalke ogromne nje- mačke električne firme "Simens i Halske" postao je vrlo važna ličnost u poslovnom svijetu u Rusiji. Izvrstan organizator, pun trgovачke genialnosti i spremnosti poslo- vnih kombinacija pa su ga kao takova i obožavali. Kad je Lenjin preuzeo vlast u Rusiji odmah je pozvao svog prijatelja Krasina na suradnju, ali Krasin nije bio, jer je mislio, da boljševici ne će uspjieti. Kad je pak Lenjin riješio da započne novu politiku, koja bi imala da zamijeni komu- niznam ratoborni sa stvaralačkim, pozvao je ponovno Krasina. On se odzvao i po- stao je ministrom vanjske trgovine (kom- esar "Vnještorga"). Krasin je opazio, da na sva najviša odgovorna mjesta dolaze ne ljudi od struke i znanja već samo par- tijski istaknute ličnosti. Tko je "bolje ga- lamio, bolje je mjesto zauzeo. Krasin kao poslovan čovjek dovodi na mjesta ljudi od struke. On je uveo t. zv. režim "especa" (specialista). Tko znađe, taj nek radi i taj nek stvara sovjetsku Rusiju. I nisu boljševici mogli naći boljeg čovjeka, koga bi bili poslali u naciju, poslovim Engle- zima nego li Krasina. U njega su engleski kapitalisti imali povjerenje pa mu je u najteže vrijeme uspjelo da naahvi za so- vjetsku Rusiju neophodne strojeve. Tako se je on držao cilja poslovnih mogućnosti. Jedno je vrijeme bio imenovan za posla- nika u Pariz, ali tu je bio potreban otkretni agitator, pa se radi toga vraća u London, a u Pariz dolazi Rakovski.

Na vrhovima državne sovjetske uprave Krasin je djelovao uvijek u pravcu umje- renosti. U stranci nije igrao nikakvu ulogu, paće ga okrivljivali nije kćim- nista. Najskrajniji komunisti, strahoviti Deržinskih mizio ga je na smrt, ali zato Lenjin, koji je gledao na Krasina svakom prigodom. A dolazio je u sukob sa svim boljševičkim teoretičarima, dok su reali- stični cijeni li njegov rad. On je svakako naj- veći poslovni čovjek sovjetske Rusije, koji je mnogo realno (stvarno) pomogao boljševike.

Tijelo pokojnog Krasina je u subotu po- slijede podne spaljeno u londonskom krem- toriju a njegov pepeo prevezan u Moskvu i uzidan uz grobnicu Lenjina na Crvenom trgu.

Boljševička opozicija utišana.

Kad je pred dvadesetak dana održan kongres sovjeta, vodje stranke i države zabranili su razornu agitaciju opozicio- nalnih boljševika: Trockog, Kamenjeva, Zinovjeva i drugih. No i ta opozicija ima pusta među radnicima pa hoće da vođe opozicionale udalji iz Rusije. Tako je Kamenjev imenovan sovjetskim poslanikom u Rimu, vodja III. internacio- nala je imenovan članom komisije za ekonomske planove sovjetske Rusije, a za Trockoga vele, da će biti imenovan na mjesto Krasina u London.

Cičerin o sastanku u Odesi.

Pred 20 dana sastali su se u Odesi so- vjetski komesar vanjskih poslova Cičerin i turski ministar Rudži-bej. Ovaj sastanak je uznemirio evropske političare i kako je uznemirio evropske političare i kako smo u zadnjem broju našeg lista u članku "Dva društva naroda" pisali, misle ti po- litičari, da bi mogao nastati azijski front proti evropskim veljesilama. Cičerin sada ide na dopust. Prije svoj odlaska u Nje- mačku na liječenje dao je Cičerin novi- narima informacije o svom sastanku sa turskim ministrom vanjskih poslova. Put u Odesu, rekao je Cičerin, bio je moj po- slednji rad -- prije odsustva. Kako mi je zbog nedostatka vremena bilo nemoguće odazvati se ljubaznom pozivu turske vla- de, da preko Turske potujem u zapadni de, da preko Turske potujem u zapadni de, da preko Turske potujem u zapadni de, da se sa Teofik Rudži-bejom sastanem u Odesi. Ovaj sastanak je bio jedna nužnost. Morao sam sa turskim ministrom spolnih poslova ićino da se prazgovorim i posa- vjetujem o svima pitanjima koja tangiraju obje države, da produbim i preciziram po- stojeće odnose i da postavim jasne per- spektive za daljnji saglasian politički rad. Sedam godina tjesnog prijateljstva koje veže sovjetsku Rusiju sa Turskom, doni- jelo je ploda. Naš sastanak u Parizu, prošle godine, doveo je do veoma povoljnog odnosa između dviju zemalja i uspostavio njihove političke smjernice. U Parizu, gdje njihove političke smjernice, tako važ- an je potpisan ugovor, neutralnosti, tako važ- an za obje zemlje, kretao se naš razgovor u uskim granicama! Otda je prošla go- tovo godina dana i ponovo se ukazala po- treba jedne, ovaj put iscrpnije konferen-acije. Bilo nam je jasno da će ovaj novi sastan- nak, pod okolnostima koje omogućuju dulje savjetovanje, dovesti do još jaćeg zbliženja. Sastankom sa odličnim vjeto- cem turske politike postigla se namju- cem turske politike postigla se u namju- cmu vlada saglasnost već nego do sada. Bili smo u mogućnosti da potresemo sva

pitania, koja se ticu obiju nasih drzava, zamijenjali smo glediste o nasim odnosima sa drugim drzavama i odredili smo stav nasih vlada u najvaznijim pitanjima sadajnice. Nismo sklopili nikakav panazijski, niti ikakav drugi savez, niti uopce ina kakav sporazum, koji bi bio uperen protiv trecih drzava. Sovjetska Unija i Turska zabavljene su mirnim radom u svojim granicama; ni sovjetska Rusija ni Turska nisu imale namjera, koje bi ma kog ugrozile. Prijateljski odnosi izmedju nasih drzava i sporazuma o politickim smjernicama sasvim su miroljubivog karaktera.

Nepustio sam Odesu sa osjecajem najdubljeg zadovoljstva sa rezultatima toga sastanka i sasvim sam siguran, da je i turski ministar vanjskih poslova potpuno zadovoljan sa nasim zajednickim radom u Odesi.

ALBANIJA

Pobuna u sjevernoj Albaniji.

U Albaniji je podigao bunu proti sadašnjoj vladi jedan brat don Lovro Skadar. Izak je Alibeg beg Zogu svrgnuo Fan Nolinu, don Lovro se je odmetnuo i priprema prevrat. Bio je u vezi sa albananskim emigrantima i od njih dobivao novac i oružje. Najprije mu je uspjelo da izazove djelomične nered, ali iza kako je ustanak zahvatio čitavu plemu Dukatin, počeli su da nastupaju u pravcu Skadra. K pobunjenicima su se pridružila katolička plemena. Vlada je poslala na pobunjenike vojsku sa mitraljezima i topovima, ali je pobunjenika bilo više, pa je od momenta na moment imao da padne Skadar. Kod Skadra se vodila žestoka borba pa je bilo mnogo mrtvih i ranjenih na obim stranama. U posljednjem momentu, kad su vladine čete bježale od velikog straha, predsjednik republike zamolio je pukovnika Malobega Bušati da preuzme komandu u sjevernoj Albaniji. On je g. 1922. zauzeo od Fan Nolinjevu ljudj Skadar. Sada nije bio u službi, jer se nije slagao sa nekim osobama u današnjoj vladi. On je sada preuzeo komandu i spasio Skadar od pobunjenika. Pobunjenici nisu ušli u Skadar, jer su se bojali, da je tamo mnogo vojske, a ipak u onoj velikoj panici (strahu), koja je obuzela vladine čete, mogli su slobodno da zauzmu Skadar. Oni su taj moment propustili.

Don Lovro je pridobio na svoju stranu i nekoje muslimane a poslao je svoje ljude i jakom katoličkom plemenu Miriditima i Puku, ali ovi su ostali vjerni vladi. Kad su stigla pojačanja iz Tirane (glavnog grada Albanije) pukovnik Malobeg Bušati odmah ih je uputio na front.

RUMUNJSKA

Borba za nasljedstvo.

Rumunjski kralj Ferdinand opasno je obolio i svakog se časa očekivala njegova smrt. U zemlji pak kipi. Po smrti Ferdinanda nema povoljnog nasljednika, jer se Carol bio odrekao prijestolja. Kraljica Marija se vraća iz Amerike. General Averescu i Bratianu hoće da stvore jednu koncentracijsku vladu i da poduzmu sve korake, da ne dođu na površinu prištase princa Carola. Princ Carol ima veliku podršku među svećenstvom i sveti sinod je protivan tome, da u regentski savjet dodje kraljica Marija, jer je ona najveća protivnica svoga sina Carola. Borba za nasljedstvo se javno vodi i zemlja je uznemirena, jer može doći do većih potresa.

Domaće novosti

Uspjeh potpisivanja zajma

Deseta je potpisano za liktorski zajam preko milijarda lira. Pula, premda živi u teškim gospodarskim prilikama, potpisala je preko 2 milijuna.

Liktorski zajam.

Zadružna Zveza u Trstu objavila je u «Edinosti» ovaj poziv: «Nastojeci da se konsolidira nutarnji državni dug i da se pripomogne liri do njezine prave vrijednosti, raspisala je državna vlada liktorski zajam. Važnost tog zajma za narodno gospodarstvo je očevidna. Zato je dužnost svih naših zadruga da po svojim silama i u granicama raspoloživih sredstava potpisuju taj zajam. Potpisana Zadružna Zveza u sporazumu s Istituto Nazionale per la Cooperazione u Trstu prima i izvršuje naručbe svojih članica za potpisivanje. Zato pozivamo sve naše zadruge, da potpišu liktorski zajam putem Zadružne Zveze u Trstu. One pak zadruge, koje bi radi mjernih prilika htjele da potpišu zajam u svom mjestu, neka nam odmah jave, koji su iznos potpisale. Zadružna Zveza u Trstu.»

Konfiancije.

Naročita komisija, ustanovljena u smislu odredaba novog zakona o javnoj sigurnosti, sastala se na prefekturi u Trstu i odredila konfianciju petnaestorice osoba iz hršćanske pokrajine.

Potpora općni puljskoj

Ministarstvo financija je dozvolilo općini Pula izvanrednu pomoć od 700.000 lira za uredjenje proračuna.

Imena i prezimena

Zakonodavni uređ ministarstva pravde je sastavio sadržaj zakonskog nacrti, prema kome će biti izdane naročite upute glede imena i prezimena. Prema tom zakonu - onome, koji je rođen u Italiji i od talijanskih građana ne može se dati ime, koje bi vrijedjalo domovinu ili označivalo bunu proti ustanovama. Krsnim imenima se ne smije slaviti osobe i struje, protivne nacionalnom duhu. Ako tko dosada ima takovo ime, moći će ga promijeniti. Zakonski nacrt previda i uređuje imena i prezimena nezakonitog djece. Glede djece nepoznatih roditelja zakon će odrediti, da im se ne smiju davati prezimena slavnih ljudi, a niti takova prezimena, koja bi označivala, da su oni rođeni od nepoznatih roditelja, da ne bi u budućnosti njihovi potomci nosili prezime, koje bi ih sjecalo na njihovo proizhodjenje. Biti potomak nezakonitih ili nepoznatih roditelja se dosada smatralo poniženjem pa će to novi zakon da ukine.

Zakonom će biti takodjer određeno, da na dokumentima, koji će biti izdani od civilnog stanja djeci nezakonitih i nepoznatih roditelja, ne će smjeti biti unešena običajna oznaka «sin nepoznatih» ili «sin od oca nepoznatog» ili «sin od majke nepoznate».

Stanje pučanstva u Italiji.

Centralni statistički ured u Rimu izdao je prvi svoj izvještaj o brojnom stanju pučanstva, o pismenosti i gospodarskim prilikama u Italiji. Prema tom izvještaju je godine 1921. bilo u Italiji s novim pokrajinama 38.769.827 stanovnika. Dne 31. decembra 1925 je bilo 40.548.583 stanovnika. Prema tome je stanovništvo Italije za četiri godine naraslo za 1.758.656 duša, što iznasa približno godišnji prirast za 440.000 stanovnika.

Iz izvještaja proizlazi da je godine 1872. bilo u Italiji 65%-70% nepismenih, dok je godine 1924 bilo 13%. Godine 1913-14 se je u Italiji popušlo 186.471 kvintal duhana, a kvintale 1925-26 se je popušlo 285.014 kvintala. Soli se je godine 1913-14 porabiло 2.518.897 kvintala, a godine 1925-26 pak 3.490.689 kvintala. Godine 1913 su ulošci u poštanskim stedicinama iznashali 2108 milijuna, a 1926 (do konca oktobra 10.659 milijuna.

Policijska služba na granici.

Vlada je ustanovila na granici posebnu nadzornu službu nazvanu pogranična policijska služba (servizio di polizia di frontiera). Ova je služba za to, da se ne bi neprijatelji sadašnjeg režima vratili u državu i ovdje rovarili i da ne bi unutarnji protivnici pobjegli tajno preko granica. Ovo je čisto policijska služba i nema nikakve veze u pogledu internacionalne politike. Za vršenje službe uzeta je uz financu i kr. karabinijere takodjer i milicija.

Novi divizijski komandant u Puli.

U Pulu je došao u ponedjeljak novi divizijski komandant general Annibale Bonomi.

Uvreda načelnika vlade.

Na sudu u Gorici bio je osuđen na 8 mjeseca zatvora i 850 lira globe bivši načelnik općine Kanal u Gorickoj Angeli, jer je uvrijedio načelnika vlade. Jedan centurij narodne milicije ga je vidio, kad je htio skinuti ili zablatiti sliku Mussolinija, koji je bio naslikan na njegovoj kući.

Don Frane Ivanišević operiran.

Poznati nacionalni radnik u Dalmaciji don Frane Ivanišević podvrgao se je teškoj operaciji u bolnici u Gracu. Operacija je uspjela pa će za koji dan ostaviti bolnicu i vratiti se u Dalmaciju. Neka ga Bog pozivi, jer je narodu od koristi njegovo plemenito djelovanje.

Svega po malo

Otkriće spomenika Frederiku Chopinu. (Sopenu).

U nedjelju, 14. studenoga, otkriven je u Varšavi spomenik velikom glazbeniku Fr. Chopinu (1810-1849). Spomenik je djelo poljskog kipara Vlacava Szymanowskoga i ima već svoju historiju. Kao što je poznato, carske Rusija nije dozvoljavala nikakvih manifestacija poljskog života te je na pr. spomenik Mickievicz u Varšavi bio otkriven, a da se nije govorilo u Varšavi Adelaidi Solskoj, od carskih vlasti dobiti dozvolu za podignuće spomenika Chopinu u Varšavi. Tome se je u velike uzurdrovao Szymanowski te mu se od sebe u duši počeo da stvara spomenik takav, kakav će stajati sad u Varšavi. Ma da su njegovi prijatelji držali, da se takva misao ne da realizirati, ipak se je latio posla i kad se je sastavio poseban odbor za Chopinov spomenik činilo se, da je stvar već svršena. Međutim je došla u posljednjem japanskog rata) ruska revolucija god. 1905. te je pitanje spomenika zapelo. Pokrenulo se je opet 1909. te se je raspisao natječaj sa juryem, u kojemu bijahu uz Poljake i Francuzi i Talijani. Primljen je u natječaju od 70 projekata bio ipak prvotni nacrt Szymanowskoga. Ali sad opet je ruska vlada uskratila dozvolu, ma da je odbor više puta molio. Szymanowski se je odlučio, da ide lično u Petrograd; uz pomoć kneginje Marije Pavlovne i poslanika Zuckovskoga dobio je konačno carev potpis, dozvolu za podignuće spomenika (1912). God. 1914. bila je polovica modela poslata u Pariz u ljevaonu, koju je Szymanowski preporučio, a nekoliko dana kasnije planuo je rat i vagon sa modelom zabasao se je u mobilizacionu ropotarnicu, ali se je nekako spasio. Čitavo pitanje maknulo se je s mjesta, naravno istom poslije rata, za pravo istom 1923., kad ga se latio energični i za sve dobro vrlo zauzeti profesor varšavske politehnike, Ant. Ponikowski, bivši ministar predsjednik i dva puta ministar prosvjete. Zainteresirala se je za stvar poljska vlada i sejm (parlament) te danas resi poljsku prijestolnicu ljepi kip neumrog Chopina.

Vežuv riga.

Volkan Vežuv je počeo rigati. U petak u noći počeli su izlaziti iz ždrijela gusti oblaci dima. Osjetili su se jaki udarci u zemlji. Stanovnici su se u noći ustali, ali nije bilo nikakve uzbuje. Tamošnji stanovnici tumače jače drmanje pod zemljom time, što se je u vulkanu uslijed obilne kiše sakupilo mnogo vode pa ne može lavo (materijal što ga vulkan izbacuje) odmah napolje. Baš radi toga je vulkan zadnje vrijeme potpuno mirovao, pa će sada silnije rigati.

Silno nevremeno u Americi.

U četvrtak je u sjevernoameričkim državama Arkanzasu i Masuriju bijesnila silna oluja, koja je prouzročila mnogo štete i zahtjevala počje ljudskih žrtava. Oluja je bijesnila neposivom silom. U Kleburnu je poginula 29 osoba, a ranjenih je oko 50. Mnogo kuća je porušeno i na mnogim je mjestima buknuo požar, koji se brzo širio. U Arkanzasu i Muski je takodjer porušeno više kuća. Ranjenih je 30, a mrtvih 8. U Catchlandu je vjetar porušio izd rezervoara za vodu. Voda se razliha po grad. Četrnaest osoba se ugušilo.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARIŠIĆ

Tisk: TISKARA „EDINOST“ U TRSTU.

Priposlano*

IZJAVA.

Ovime javljam svima, da od danas unapred ne ću priznati ni platiti nikakav dug što ga bude učinila moja supruga Marija rođena Laginja i bilo koji član moje obitelji.

Doljni Rukavac br. 22,

dne 29. XI. 1926.

PAŠEVAL VLAH, postolar.

Uredništvu odgovara samo u toliko, koliko zakon zahtjeva.

NOVE GREDE I DASKE prodaje po najpovoljnijim cijenama Matej Razđić - Kršanci p. Zminj (Gimona) Istra.

NA PRODAJU KUĆA U ZAMETU. Četrti sata od Rijeke jednokatna kuća stana. Krasan vidik na more. Pori granice. Kuća u dobrom stanju. Druga kuća na prodaju 100 metara ispod kolodvora u Matuljima. Jednokatna sa vrtom i zemljištem. Posjede se kod gostione Babić, Matulji.

JEFTINO PRODAJEM KUĆU u Zakovom kraj Sušaka (Jugoslavava). Kuća ima 3 sobe, predobnije, koje može služiti za blagovaonu, vežu van, podum 5/9 m, dvorište, vodu, sterne i oko 2000' obradjenog zemljišta. Kuća leži uz cestu blizu parobrodskog pristaništa. Sasvim je uređena, rana, pripravana za uselidbu odmah. Prikladna je za trgovinu specijalno s poljedjeljskim proizvodima. Po želji može se u blizini kupiti i zemljište. Sve upute daje Fran Jagodnić - Rijekta, Via Garibaldi 30.

GLYKOL

Vrlo uspješno sredstvo naročito u reumatizmu, teškom disanju, kašlju, astmi, uspješno sredstvo za očisćenje bilo preporučljivo za osobe stare od 50 godina.

Dobiva se samo u Ljekarni CASTELLANOVI, TRST

Via Gullani 42 (Sv. Jakov)

SMILA JOD

Izvršno je sredstvo protiv arterioskleroze, reumatizmu, teškom disanju, kašlju, astmi, uspješno sredstvo za očisćenje bilo preporučljivo za osobe stare od 50 godina.

Dobiva se samo u Ljekarni CASTELLANOVI, TRST

Via Gullani 42 (Sv. Jakov)

KRUNE

plaća uvijek nekoliko cent. više nego drugi

ALOIZIJ POVH, Piazza Garibaldi 2 prvi kat

Pazite na naslov! Pazite na naslov! M. KOREN & Co. - PAZIN (Corso pred poštjom)

NAJBOLJE VRELO

Kod nakupa ljetne i zimske robe (odjele) svih vrsta cipelo, klobuka, kapa, košulja, košobrana, kravata, finog štofa, svih vrsta platna za kušije i odjele, obratite se na jedino domaće i najcjenije vrelo

M. KOREN & Co. - PAZIN (Corso pred poštjom)

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA. Telefon: 5-18 Podružnica u Trstu: Via XXX. Ottobre, 11 Telefon: 5-18. PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Spilj. CENTRALA u LJUBLJANI: Dionička glavnica i pričuva: 60.000.000 dinara. Bavi se svim bankovnim poslovima. Prima uloge na uložne knjižice, te ih ukamućuje sa 4%, a uloge na tekuce račune sa 4 1/2% netto. Za otkaz vezanih uložaka plaća postotke po dogovoru. Izvršuje burzne naloge i daje u najam sigurnosne knjižice (SAFES).

Narodni koledar „FRANINA i JURINA“ za Istru za god. 1927. izišao je iz tiska, te se je već počeo širiti po svim našim istarskim selima. Ovaj naš doista ljepi koledar poznat je i objubljen, još od prijašnjih godina. No ove je godine koledar još ljepši nego lanjski. Ima u njemu svega: zanimivog, zabavnog, poučnog i gospodarskog štiva, pjesama, slika itd. Kupujte ga! Širite ga! Naručujte ga! Preporučujte ga svojim prijateljima! Naručbe prima „Tiskara Edinost“ i Uprava „Istarske Riječi“, Via S. Francesco 20, Trst. Može se dobiti i kod knjižara: Agostinai, Pazin; Štoka, Trst (Via Milano); Tomašić, Opatija i Trbojević, Rijeka. Dobra je knjiga naš najbolji prijatelj! Ovaj je koledar uistinu naš dobar prijatelj!